

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

DOI 10.31651/2524-2660-2022-2-109-114
ORCID 0000-0003-0309-7074

МАЧИНСЬКА Наталія Ігорівна

докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри початкової та дошкільної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка
e-mail: nayalya_im@ukr.net

ORCID 0000-0003-0582-3914

МАЄР Оксана Володимирівна

вихователька-методистка закладу дошкільної освіти (ясла-садок) «Казковий світ»,
Зимноводівська сільська рада, Львівського району, Львівської області
e-mail: maeroksana@gmail.com

УДК [373.2.015.31:316.613]: 373.29(045)

ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ – УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ПОЕТАПНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИК-УЧЕНЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Статтю присвячено з'ясуванню проблеми забезпечення наступності в поетапному розвитку особистості дитини в системі дошкільно-початкової освіти. Проаналізовано зміст основних компетентностей, визначених у нормативних документах, що складають основу життєвої компетентності дошкільника. Показано, що наступність у системі дошкільної та початкової освіти – це забезпечення неперервності здобуття людиною освіти.

Окреслено особливості навчальної діяльності учня початкової школи, запропонована їх характеристика (формування культури навчальної діяльності учнів початкової школи; поява та розвиток нових соціальних взаємин у діаді «дитина-дорослий»; сформованість у дошкільному віці базису особистісної культури та відповідної віку життєвої компетентності дитини дошкільника).

Запропоновано співставлення компетентностей, представлених у Базовому компоненті дошкільної освіти та Державному стандарті початкової освіти, що складають основу життєвої компетентності дошкільника. Показано, що їх зміст повністю відображає реалізацію принципу наступності в організації освітнього процесу як у закладі дошкільної освіти, так і в системі початкової школи.

Виокремлено та охарактеризовано оптимальні організаційно-педагогічні умови формування життєвої компетентності дитини дошкільного віку: чітке знання та врахування у практичній діяльності вікових та індивідуальних психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку та молодших школярів; сформованості імідж закладу дошкільної освіти та його освітніх послуг; розроблена структурно-функціональна модель життєвої компетентності дошкільника-молодшого школяра.

Структурно-функціональна модель містить три блоки – цільовий або теоретико-зорієнтований; практико-зорієнтований або змістово-процесуальний; результативний чи діагностико-коригувальний; запропоновано короткий змістовий опис кожного із означених блоків.

Ключові слова: заклад дошкільної освіти, початкова школа, організаційно-педагогічні умови, наступність, життєва компетентність, неперервність освіти.

Постановка проблеми. Реформування системи освіти, поетапне впровадження положень Концепції нової української школи в практику роботи закладів середньої освіти зумовили зміни у суспільному замовленні підготовки здобувачів освіти дошкільної ланки.

Необхідність забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в умовах Нової української школи є одним із провідних напрямів модернізації і реформування сучасної дошкільної освіти, що чітко визначено в Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку [1, с. 11–12].

Дошкільна ланка освіти – перша ланка у системі неперервної освіти в Україні – важливий етап цілісного розвитку дитини. Зміст дошкільної освіти органічно пов'язаний з ідеями Нової української школи: він забезпечує наступність між дошкільною та початковою освітою в умовах шкільної реформи. В Україні дошкільна освіта є обов'язковою частиною у системі безперервного навчання. Відповідальність за навчання дитини у дитсадку несуть її батьки або особи, які їх замінюють, та навчальні заклади, де діти перебувають [2].

Наступність між дошкільною та початковою освітою – це забезпечення неперервності здобуття людиною освіти. Наступність в освіті необхідна для створення єдиного освітнього процесу, що логічно продовжується від дитячого садка до школи. Цей процес допомагає досягти цілісного розвитку особистості. Під час навчання у дітей

формуються базові компетентності – вміння, знання та навички, які необхідні для подальшого навчання та життя загалом. Володіння українською та іншими мовами, математичні навички, знання в галузі природничих наук, техніки або культури – цьому дитина навчається в молодшій школі завдяки тим компетентностям, що сформувались у неї в дитячому садку. У дошкільному віці діти починають розвивати, зокрема допитливість, ініціативність, відповідальність, креативність, навички комунікації. Початкова освіта базується на цих навичках і поглиблює їх.

У контексті зазначеного ми розглядаємо проблему формування життєвої компетентності дитини дошкільного віку як важливу умову забезпечення наступності поетапно-го розвитку в діаді дошкільник – учень початкової школи.

Мета статті – на основі теоретико-практичного аналізу визначити та обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування життєвої компетентності дитини дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти (ЗДО).

Основні методи дослідження: теоретичний та практичний аналіз наукових джерел і професійного досвіду з теми, порівняння та систематизація зібраного матеріалу, моделювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Життєва компетентність, як зазначає Р. Найда, це знання, вміння, життєвий досвід особистості, її життєтворчі здатності, необхідні для розв'язання життєвих завдань і продуктивного здійснення життя як індивідуального життєвого проєкту. Як сукупність певного досвіду особистості життєва компетентність не може бути сталою, а значить, як стверджує автор, це динамічне явище, яке розвивається і ускладнюється [3].

Перехід між дитячим садком і школою має бути поступовим, оскільки діти мають пройти період адаптації. Адаптація дитини буде значно легшою, якщо у перші роки навчання в школі будуть продовжувати та підіймати на інший рівень ту діяльність, яка була в дитячому садку. Наступність в освіті означає збереження основних видів діяльності дітей дошкільного віку в початковій школі, зокрема: спілкування; ігри; рухова активність; пізнавальна діяльність; засвоєння господарсько-побутових навичок; ліплення, малювання, аплікація, конструювання, слухання музики, спів, хореографія, театральна діяльність [4].

Випускник ЗДО повинен адаптуватися до умов навчання у школі першого ступеня. Адаптація передбачає пристосування дитини до освітнього закладу, де провід-

ним видом діяльності є навчальна, яка приступає на зміну ігрової.

Навчальна діяльність характеризується певними особливостями, зокрема:

- формування культури навчальної діяльності учнів початкової школи;

- поява та розвиток нових соціальних взаємин у діаді «дитина–дорослий», а саме – «учень–учитель» (важливість прийняття та усвідомлення нової соціальної ролі – «учень» через визнання дорослою людиною, яка буде його вчити, що і як саме треба робити);

- навчальна діяльність базується на сформованому в дошкільному віці базисі особистісної культури дитини та відповідної віку життєвої компетентності.

Вважаємо за доцільне проаналізувати зазначені особливості.

Культура навчальної діяльності, як стверджує І. Кожевникова, має вагомий вплив на формування особистості учня початкової школи. Оволодіння системою умінь культури навчальної діяльності супроводжується кількісними та якісними позитивними змінами у навчальній діяльності і в особистості кожної дитини через: підвищення рівня культури навчальної діяльності; інтенсивний розвиток учнів; менші витрати часу на виконання завдань; виявлення культури навчальної діяльності за критеріями і показниками; підвищення ефективності навчальної діяльності; виявлення дитиною індивідуально-особистісної позиції у навчанні і життєдіяльності; виявлення внутрішнього стану дитиною в навчальній діяльності; підвищення академічних успіхів. У всіх цих процесах особлива увага приділяється діагностиці стану умінь культури навчальної діяльності учнів та діагностиці ефективності (результатів) навчання [5].

Соціальний статус, на думку Л. Москаленко, є інтегральним показником становища соціальної групи та її представників у суспільстві, у системі соціальної ієрархії і суспільних відносин, яке характеризує систему прав, привілеїв та обов'язків, котрі має його носій; соціальний статус свідчить про авторитет та престиж особистості. Свій динамічний прояв соціальний статус має у феномені «соціальної ролі», яка розглядається як спосіб поведінки особистості, зумовлений її статусним становищем. Як початково зовнішнє явище стосовно особистості, соціальний статус заломлюється через систему її внутрішніх умов, інтеріоризується в її структурі, що дозволяє розглядати особистість як суб'єкта становлення соціального статусу [6].

У Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку зазначено, що необхідним

для забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти є усвідомлення педагогами й батьками вікових особливостей і можливостей конкретного періоду життя дитини. У цілісній системі дошкільної освіти незмінними мають бути: цінності гуманної педагогіки й цінності праці як такої; принципи як вимоги до психологічного комфорту та освітнього процесу, дидактично виваженого й збалансованого щодо прав і обов'язків дітей як його учасників; пріоритети соціалізуючого, компетентнісного і комунікативного підходів до розвивального середовища в закладі дошкільної освіти, пріоритет ровесництва як ключової умови збереження навичок взаємодії між поколіннями тощо [1, с. 20].

Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (2021 р.) визначає наступність між початковою та дошкільною освітою в реалізації перспектив розвитку дитини. У документі зазначено, що збереження субкультури дошкільного дитинства передбачає активне використання провідної для дошкільного періоду ігрової діяльності та збагачення індивідуального досвіду, який здобула дитина у всіх специфічно дитячих видах діяльності, зокрема у комунікативній, мовленнєвій, здоров'язбережувальній, господарчо-побутовій, мистецько-творчій, пізнавально-дослідницькій [7].

Отже, сучасний заклад дошкільної освіти (ЗДО) забезпечує навчання, виховання, розвиток кожної дитини – або ж формування життєвої компетентності дитини дошкільного віку як необхідної умови її подальшого навчання у школі.

У контексті нашого дослідження ми розглядаємо дитину як найвищу цінність, під-

креслюючи тим самим віру в її потенційні можливості та природну обдарованість. Разом з тим зазначаємо, що випускник ЗДО повинен адаптуватися до умов навчання у початковій школі, де відбувається пристосування дитини до іншого провідного типу діяльності – навчальної та нових соціальних взаємин.

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що зміст та організація освітнього процесу у сфері дошкільної освіти визначаються принципами науковості, систематичності, активності, природовідповідності, які вимагають від педагога такої організації освітньо-виховного процесу, за якої максимально активізується діяльність дитини в пізнанні навколишнього світу, реалізації її творчих задумів та мрій [7, с. 4].

У Державному стандарті початкової освіти вказано, що метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [8].

Отже, зміст дошкільної освіти, визначений у Базовому компоненті дошкільної освіти та мета початкової освіти, яку сформульовано в Державному стандарті початкової освіти, визначають беззаперечну цілісність і наступність у формуванні та розвитку особистості дитини, що визначається активним впровадженням основних положень Концепції нової української школи, заснованих на засадах компетентнісного підходу (таблиця 1).

Таблиця 1

Таблиця співставлення компетентностей, представлених у Базовому компоненті дошкільної освіти та Державному стандарті початкової освіти

Державний стандарт початкової освіти	Базовий компонент дошкільної освіти
мовно-літературна	мовленнєва; комунікативна; художньо-мовленнєва
математична	сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька
природнича	природничо-екологічна
технологічна	предметно-практична, технологічна
інформатична	цифрова компетентність
соціальна і здоров'язбережувальна	Здоров'язбережувальна; прояв соціальної компетентності й навичок фінансової грамотності
громадянська та історична	особистісна; соціально-громадянська
мистецька	мистецько-творча; хореографічна
фізкультурна	рухова
	ігрова

Аналіз компетентностей, визначених нормативними документами, дає можливість стверджувати, що їх зміст повністю відображає реалізацію принципу наступності в організації освітнього процесу як у ЗДО, так і системі початкової освіти.

Ефективність забезпечення наступності визначається готовністю фахівців дошкільної та початкової освіти до створення необхідних педагогічних умов, враховуючи вікові психологічні особливості дошкільника та учня початкової школи. Аналіз теоре-

тичних джерел та набутий досвід практичної діяльності як у контексті професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти, так і в системі діяльності ЗДО, дав можливість виокремити найбільш оптимальні організаційно-педагогічні умови. Розкриємо їх зміст.

Чітке знання та врахування у практичній діяльності вікових та індивідуальних психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку та молодших школярів.

Розвиток людини, як зазначає І. Бех, це одночасно і природний (спонтанний), і штучний (регульований) процес. В останньому випадку – це спеціально організована навчально-виховна діяльність, яка призводить до формування культуровідповідних здібностей, якостей, способів дій. У цілому психічний розвиток – це розвиток самого себе, своєї індивідуальності, її вдосконалення. Знання про психічний розвиток дитини дозволяє науково правильно організувати освітню діяльність дорослого. У цьому аспекті важливе розуміння джерел і рушійних сил означеного розвитку. Нині загальноприйнятим вважається положення про зовнішню спрямовані витоки психічного розвитку особистості, про соціокультурне середовище як його детермінанту. Відтак, навчання і виховання, як вважають науковці, є загальною формою процесу розвитку [9, с. 8].

Характеризуючи зазначену педагогічну умову, вважаємо, що доцільно акцентувати увагу на появі та розв'язання вікових криз, які є характерними для кожного вікового періоду та визначають розвиток дитини в майбутньому. Найбільш актуальною та вагомою для нашого дослідження вважаємо кризу 6–7 років, поява якої пов'язана саме з моментом вступу дошкільника до школи. Незважаючи на те, що досить часто діти йдуть до школи у неповні 6-ть років (це власне бажання батьків та виявлення показників сформованості дошкільника до навчання в школі), або ж коли вікова межа коливається між 6,5 та 7 років, вікова криза пов'язана саме зі змінами звичного рівня життя дошкільника.

Сформований імідж закладу дошкільної освіти та його освітніх послуг.

Поняття іміджу в освіті загалом, а іміджу фахівця педагогічної освіти та закладу освіти зокрема, не є надзвичайно популярною тематикою дослідження. Але те, що цей напрям набуває все більшої актуальності у системі вітчизняних наукових досліджень – важко заперечити.

Імідж сучасного закладу дошкільної освіти, як зазначає Л. Загородня, це емоційно забарвлений образ дошкільного закладу, часто свідомо сформований, який

має цілеспрямовано задані характеристики і покликаний чинити психологічний вплив певної спрямованості на конкретні групи соціуму. Аналіз досліджень, присвячених іміджу ЗДО, дозволяє виокремити такі основні складники позитивного образу дошкільної установи: імідж освітніх послуг, імідж вихователя і колективу, імідж керівника закладу, візуальний (середовищевий і предметний) імідж. Імідж освітніх послуг закладу дошкільної освіти, на думку дослідниці, перебуває в залежності від іміджу колективу, іміджу вихователя, іміджу середовища, в якому відбувається освітній процес та іміджу директора – керівника закладу [10, с. 85–86].

Т. Довга стверджує, що імідж педагога, це – образ, який представляє сукупність внутрішніх (особистісних, професійних) якостей вчителя і його зовнішніх характеристик (культури поведінки, культури спілкування та культури зовнішнього вигляду – одягу, зачіски, макіяжу тощо.) [11, с. 449–450].

Особистісно-професійний імідж учителя – це цілісний, інтегрований образ педагога як особистості та професіонала. Феномен іміджу вчителя соціум сприймає через концептуальний «образ Я» та окремі іміджеві образи; аудіо-візуальний, мовно-риторичний, мовленнєво-руховий, комунікативний, інтелектуально-духовний, морально-етичний, яким властиве динамічне поєднання та взаємопроникнення [11, с. 62].

Отож, сформований позитивний імідж ЗДО, який залежить від професійної компетентності фахівців, від рівня організації освітнього процесу, від сукупності освітніх послуг, які дитина може отримати за межами обов'язкових навчальних занять, є вагомою педагогічною умовою забезпечення ефективності наступності у розвитку дитини-дошкільника та учня початкової школи.

Розроблена та адаптована структурно-функціональна модель життєвої компетентності дошкільника-молодшого школяра.

Компетентності – це динамічна комбінація цінностей та ставлень, знань, умінь і навичок, які визначають здатність скористатися знаннями або шукати інші знання, що й характеризує важливішу життєву компетентність, здатність особи успішно розв'язувати життєві проблеми, провадити подальшу навчальну та професійну діяльність, реалізувати освіту продовж життя. Сформована життєва компетентність базується та характеризується через сформовані наскрізні уміння: аналітичне мислення, здатність працювати в команді, оцінювати ризики та приймати рішення; розріз-

няти та конструктивно керувати емоціями; логічно обґрунтувати свою позицію [12].

Р. Добровольська зазначає, що у наукових дослідженнях чітко простежується думка, що побудова моделі полягає в здійсненні матеріального або уявного імітування реальних сутностей системи шляхом створення спеціальних аналогів, у яких відтворюються принципи організації й функціонування цієї системи, основні її компоненти, об'єктивно наявні між ними взаємозв'язки тощо. Зазвичай моделі мають лінійний характер та відтворюють зв'язки між складовими системи. Однак складність і своєрідність педагогічних систем потребує врахування їхньої специфіки під час використання прикладної теорії моделювання [13, с. 114].

У нашому дослідженні ми акцентуємо увагу на побудові моделі, де б чітко прослідковувалася наступність у формуванні життєвої компетентності на етапі дошкільник-учень початкової школи. У контексті зазначеного ми виокремлюємо три взаємопов'язані блоки.

I блок – *цільовий (теоретико-зорієнтований)* – містить: теоретичну складову (принципи та основні підходи побудови моделі); мету і завдання формуванні життєвої компетентності; чинники формування життєвої компетентності.

II блок – *практико-зорієнтований (змістово-процесуальний)* – містить: принципи відбору змісту формування компонентів життєвої компетентності у дітей дошкільного віку та учнів початкової школи; форми, методи та засоби формування, а також – педагогічні умови, які необхідно створити, враховувати та дотримуватися у процесі формування життєвої компетентності.

III блок – *результативний (діагностико-коригувальний)* – містить: критерії та рівні оцінювання сформованості життєвої компетентності, комплекс методик та завдань для виявлення сформованості структурних компонентів життєвої компетентності, добірку завдань та вправ для проведення коригувальних дій.

Оскільки розробка структурно-функціональної моделі життєвої компетентності дошкільника-молодшого школяра перебуває на етапі теоретичного обґрунтування, укладання усіх компонентів (саме тому ми пропонуємо подвійні назви у структурних блоках моделі) – то перспективу подальших наших наукових розробок ми вбачаємо саме в апробації цієї моделі в умовах закладу дошкільної освіти та початкової школи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отож, формування життєвої компетентності дитини дошкільного віку – є важлива, практико-зорієнтована актуа-

льна проблема вітчизняних психолого-педагогічних досліджень. Результати проведеного дослідження дають можливість констатувати, що забезпечення наступності у системі дошкільної та початкової освіти мають достатнє теоретичне підґрунтя, натомість потребують ще значних доробок саме практичного характеру. Зокрема: перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо в активній апробації розробленої нами структурно-функціональної моделі життєвої компетентності дошкільника-молодшого школяра, вивчення цього досвіду та розробки методичних рекомендацій для вихователів ЗДО та вчителів початкової школи.

Список бібліографічних посилань

1. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Київ: Ференець В.Б., 2020. 44 с. URL: http://tvogovt.zp.ua/sites/default/files/konceptiya_osvity_ditey_rannogo_ta_doshkilnogo_viku_vid_09_07_2020.pdf.
2. Дошкільна освіта. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>.
3. Найда Р.Г. До проблеми формування життєвої компетентності дитини в дошкільному закладі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2016. Вип. 2. С. 86–90. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VZhDUP_2016_2_19.pdf.
4. Наступність між дошкільною та початковою освітою. *Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-rochatkovoyu-osvitoyu> (дата звернення 26.05.2022).
5. Кожевникова І.І. Формування культури навчальної діяльності молодших школярів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 – теорія навчання. Київ: Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2003. 19 с.
6. Москаленко Л.С. Психологічні умови становлення соціального статусу молодшого школяра. автореф. канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка, 2016. 24 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/107194/3/Дисертація_Москаленко%20Л.С..pdf.
7. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>.
8. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>.
9. Бех І.Д. Дошкільна освіта: трансформаційні орієнтири. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць* [Хмельницький], 2020 р. С. 7–20. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/721181/1/Дошкільна%20освіта%20в%20контексті%20ідей%20Нової%20української%20школи.pdf>.
10. Загородня Л.П. Підготовка магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти: теорія і практика: монографія. Суми: Вінниченко М.Д., 2019. 372 с.
11. Довга Т.Я. Особистісно-професійний імідж майбутнього вчителя початкової школи: теоретико-технологічний аспект: монографія. Дніпро: Середняк Т.К. 2020. 484 с.

12. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>.
13. Добровольська Р.О. Модель формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до організації музично-естетичного простору закладів загальної середньої освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*, 2019. №4. С. 112–119. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3614/3913>.

References

1. The concept of education of children of early and preschool age / National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Kyiv: Private individual Fereenzc V.B., 2020. 44 p. URL: http://tvogovt.zp.ua/sites/default/files/konceptiya_osvity_ditey_rannogo_ta_doshkilnogo_viku_vid_09_07_2020.pdf [in Ukr.].
2. Preschool education. *Official site of the Ministry of Education and Science of Ukraine*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita> [in Ukr.].
3. Naida, R.G. (2016). To the Problem of Child's Life Competence Formation in Preschool. *Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical Sciences*, 2: 86–90. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VZhDUP_2016_2_19.pdf [in Ukr.].
4. Continuity between preschool and primary education. *Official site of the Ministry of Education and Science of Ukraine*. Retrieved 26/05/2022, from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/nastupnist-mizh-doshkilnoyu-ta-pochatkovoyu-osvitoyu> [in Ukr.].
5. Kogevnykova, I.I. (2003). Formation of culture of educational activity of junior schoolchildren. Abstract of PhD Dissertation in Pedagogy. Kyiv: National Pedagogical University named after MP Dragomir Dragomir. 19 p. [in Ukr.].
6. Moskalenko, L.S. (2016). Psychological conditions of formation of the social status of the junior schoolboy. Abstract of PhD Dissertation in Psychology. Kyiv: GS Kostyuk Institute of Psychology. 24 p. Retrieved from https://lib.iitta.gov.ua/107194/3/Дисертація_Москаленко%20Л.С..pdf [in Ukr.].
7. Basic component of preschool education in Ukraine. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazoviy-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini> [in Ukr.].
8. State standard of primary education. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>. [in Ukr.].
9. Beh, I.D. (2020). Preschool education: transformational landmarks. *Preschool education in the context of the ideas of the New Ukrainian school: a collection of scientific works* [Khmelnitsky]. P. 7–20. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/721181/1/Дошкільна%20освіта%20в%20контексті%20ідей%20Нової%20Української%20школи.pdf> [in Ukr.].
10. Zagorodnya, L.P. (2019). Preparation of masters to ensure the quality of the educational process in preschool education: theory and practice: a monograph. Sumy: Publisher Vinnichenko M.D. 372 p. [in Ukr.].
11. Dovga, T.Y. (2020). Personal and professional image of the future primary school teacher: theoretical and technological aspect: monograph. Dnipro: Publisher Serednyak T.K. 484 p. [in Ukr.].
12. Regarding methodological recommendations for the updated Basic component of preschool education. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti> [in Ukr.].
13. Dobrovolska, P.O. (2019). Model of formation of readiness of future teachers of musical art to the organization of musical and aesthetic space of general secondary education institutions. *Bulletin of Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky. Series: "Pedagogical Sciences"*, 4: 112–119. Retrieved from <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3614/3913> [in Ukr.].

MACHYNSKA Nataliya

Doctor of Pedagogy, professor, Head of the Department of Primary and Preschool Education, Ivan Franko National University of Lviv

MAIER Oksana

educator-methodologist of the preschool educational institution (kindergarten) "Fairytale World" of Zymnovodiv Village Council, Lviv district, Lviv region

FORMATION OF LIFE COMPETENCE OF A CHILD OF PRESCHOOL AGE – A CONDITION FOR ENSURING THE FOLLOW-UP OF STEP-BY-STEP DEVELOPMENT PRESCHOOL STUDENT OF PRIMARY SCHOOL

Summary. The article is devoted to clarifying the problem of ensuring continuity in the gradual development of the child's personality in the system of preschool and primary education. The content of the main competencies defined in the normative documents that make up the new life competence of the preschooler is analyzed. It is shown that continuity in the system of preschool and primary education is ensuring the continuity of human education.

The peculiarities of primary school student's educational activity are outlined, their characteristic is offered (formation of culture of primary school student's educational activity; emergence and development of new social relations in dyad "child-adult"; formation of personal culture basis.

A comparison of the competencies presented in the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Primary Education), which form the basis of the life competence of a preschooler, is proposed. It is shown that their content fully reflects the implementation of the principle of continuity in the organization of the educational

process both in preschool education and primary school system.

The optimal organizational and pedagogical conditions for the formation of life competence of a preschool child are identified and characterized as: clear knowledge and consideration in practice of age and individual psychological and pedagogical characteristics of preschool children and primary school children; the image of the preschool institution and its educational services is formed; the structural and functional model of life competence of the preschooler-junior schoolboy is developed.

The structural-functional model contains three blocks - target or theoretical-oriented; practice-oriented or content-procedural; effective or diagnostic-corrective; a brief semantic description of each of these blocks is proposed.

Keywords: preschool institution, primary school, organizational and pedagogical conditions, continuity, life competence, continuity of education.

Одержано редакцією 06.06.2021
Прийнято до публікації 20.06.2021